

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XV. Ignorantia antecedens respectu operis, si sit consequens
respectu voluntatis, non causat involuntarium simpliciter, causat tamen
secundùm quid.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

nulla; vel ferè nulla moraliter adhibita sit diligentia.

Ignorantia levis, quam nonnulli *stricte vincibilem* appellant, est quæ non provenit ex notabili, sed ex levi negligentia addiscendi addiscenda: ita ut licet quis diligentiam tantam non adhibuerit, quantam debuit, non defecerit tamen notabiliter à diligentia debita.

141 Paulò aliter Tamburinus l. 2. in Decal. c. 1. §. 7. dicit, ignorantiam levem esse, quando quis adhibuit diligentiam mediocrem & sufficientem, sed non „ tantam quantam in summo rigore potuit. Ubi „ (inquit) „ levis „ culpa supponitur. „ Sed cur Author iste, aliàs tam indulgens, hinc tam rigidus? cur culpam supponit, ubi diligentia mediocris ac sufficiens adhibita est? non enim adstricti sumus ad diligentiam extremam, sive in rigore summam, sed ad mediocrem tantum & sufficientem.

142 Quanta verò diligentia in obligationibus nostris investigandis requiratur & sufficiat? alia statui nequit generalis regula, nisi quòd ea diligentia adhibenda sit, quæ, juxta rerum addiscendarum gravitatem & difficultatem, humano modo adhiberi solet à prudentibus; major utique, vel minor, prout magis vel minus momentosæ, difficilesque fuerint: major ubi agitur, quàm ubi non agitur de notabili damno tertii; major ubi de vita, quàm ubi de solis fortunæ bonis agitur, &c. Ita Doctores communiter.

143 Qua in re meritò à SS. Patribus arguuntur, qui minorem gerunt sollicitudinem investigandi necessaria ad salutem animæ, quàm necessaria ad salutem corporis, &c. In quos quadrat ista Hieronymi querela in epist. ad Deme- triad. *Celerem habitura res finem sine fine quaeruntur: nos calesces divitiis immortalis honoris pigra quòdam dissimulatione negligimus.* Et Laurentii Justiniani de obed. c. 21. *Ego dico, quòd seculares viri, solum temporalia sectantes, surgent in judicio cum servis Dei, redargutioneque illos esse dignos ostendent, tamquam sollicitudine & affectione inferiores se, in eoque innatae rationis contemptores.* Quia, ut prosequitur in Festo SS. Innocentium: *Nonne innata clamat ratio, & usus docet, ut tanto sollicitius res unaquaque queratur, quanto plures esse deprehenditur? Aurum videmus preponi argento, argentum plumbo, &c. & hec unde? nisi quia plures aestimantur.* Haud dubium quin hac de causa innumeri projiciantur in tenebras exteriores: quia *hanc sententiam* (inquit Augustinus serm. 102. de tempore, seu potius Cæsarius serm. 15.) *accepturi sum, qui majorem de corpore, quàm de anima sollicitudinem gerunt.*

144 Juxta SS. itaque Doctores perspicuum est, in investigandis obligationibus, salutem animæ concernentibus, diligentiam adhibendam, si non tantam quantam seculares adhibent avari, vel qui ex secularibus habentur prudentissimi (nec enim præcipitur ut sumus prudentissimi, sed prudentes, nec ad extremam tene-

Tom. I.

mur diligentiam) saltem quantam pro qualitate negotiorum adhibent, qui communiter habentur prudentes.

Supereft ut videamus, an & quæ ignorantia causet vel non causet involuntarium? Et ignorantia quidem antecedens, tam respectu operis, quàm respectu voluntatis (quæ à nonnullis dicitur invincibiliter antecedens) causat involuntarium simpliciter, ut dicit S. Thomas 1. 2. q. 6. Cum enim ipsa incausata sit à voluntate, ipsi est *causa volendi & agendi*, quòd aliàs non veller, nec ageret (ait S. Doctor ibidem): facit ergo voluntatem velle & agere contra efficacem dispositionem, quæ virtualiter, vel saltem habitualiter sic affecta est, ut non compatiatur voluntatem ejus quòd de facto vult, nisi per accidens, ob defectum scientiæ, quæ præsentem, eam non compatetur, sed prorsus excluderet; sicque meritò dicitur causare involuntarium simpliciter, per modum removens prohibens, causando voluntarium secundum rationem scitam, quòd (attentà præsentem illà animæ dispositionem) est simpliciter involuntarium secundum rationem ignorantiam.

Indicium verò aliquod, quòd quidquam factum sit involuntariè modo dicto, est dolor ac tristitia concepta statim atque ignoranter factum rescitur: quia, ut Philosophus ait 3. Ethic. 1. *qui ob ignorantiam quidpiam agit, si ipsum poenitet, invitus fecisse videtur.* Non idèò tamen doloris ac tristitiæ defectus universim arguit ignorantiam concomitantem fuisse, non antecedentem.

Accesserit quippe vir justus ad non suam, putans invincibiliter suam, non accessurus si scivisset, quia peccare noluisse, ex hoc quòd postea rescit non doleat, quia non peccavit, non illicò conficitur, ignorantiam ipsius concomitantem, non antecedentem fuisse. Contingit enim quòd sic non doleat de ignoranter facto, quia non peccaminoso, ut tamen cum scientia, adeòque cum peccato facere noluisse. Ita quidem plerique philosophantur. Sed vir verè justus, Deique verus amator, non videtur mihi posse non dolere de ignoranter facto contra Dei legem, dum id postea rescit. Quia vero Dei amatori non solum displicet factum formaliter contra Dei legem, sed & factum materialiter, ut alibi dicemus.

CAPUT XIV.

Ignorantia antecedens respectu operis, si sit consequens respectu voluntatis, non causat involuntarium simpliciter, causat tamen secundum quid.

148 Ita S. Thomas a. 8. citato: cum enim ipsa simpliciter voluntaria sit, opus quòd causat, in ipsa simpliciter est voluntarium. *Causat tamen secundum quid involuntarium* (prosequitur S. Thomas): hoc ipso namque causare supponitur opus contra inclinationem as-

A a 2

quam voluntatis, quo supponitur causare opus, quod sine ipsa non fuisset, ob contrariam utique illam inclinationem; cuius tamen inefficacia se prodit, ex eo quod intellectum non applicet ad comparandum mediis possibilibus scientiam, quâ presente opus non fieret.

CAPUT XV.

Ignorantia concomitans, nec voluntarium causat, nec involuntarium.

149 **N**equè enim facit opus voluntarium, nec facit opus involuntarium. Non facit voluntarium: quia non facit ullo modo cognitum, sed prorsus ignoratum, ignorantia non voluntaria. Nec facit involuntarium: cum opus sine ipsa adhuc equidem fieret, nec proinde conjunctam habeat presentem voluntatis inclinationem, contra quam opus fiat.

150 Hinc conficitur, eum qui inimicum, concomitanter ignoratum, ejaculando occidit, non peccare peccato homicidii. Quia voluntariè ipsum non occidit, defectu cognitionis.

151 Nec refert, quod animo sic affectus sit, quod, licet hic & nunc velit ejaculari feram (quia putat feram esse quam videt) adhuc ejaculaturus esset, si sciret inimicum esse loco ferre. Quia, talibus in circumstantiis, affectus ille animi regulariter non est actualis, sed habitualis dumtaxat, qui non sufficit ad peccandum hic & nunc, per actum, in quem hic & nunc non influit. Aliàs simili ratione innumera nobis hic & nunc imputarentur peccata, ad quæ animus sic habitualiter affectum gerimus, quod ea committeremus, si in tali vel tali circumstantia essemus, in qua de facto non sumus.

152 Si tamen illa voluntatis affectio, seu dispositio, foret actualis dum ejaculatur, sic ut actu diceret: *Vellem ejaculari inimicum, si scirem ibi eum esse*, reus foret homicidii interni (ob affectum illum actualem ad inimici occisionem, tamen si solum exequendam sub conditione scientiæ, hic & nunc non habitæ); sed non homicidii externi (tamen si de eo reum ipsum faciat Corduba quaestionarii lib. 2. q. 9.) quia pravus ille affectus non influit hic & nunc in externam illam occisionem, sed sola volun-

tas occidendi feram; utpote quam solam, non inimicum, hic & nunc existimat presentem. Ita noster sapientissimus Lezana tract. 5. disp. 9. q. 3. cum Granado, Montefino, Tannero, &c.

Si dicas, affectum animo ut supra, æquivalenter dicere: *Volo quidem absolute feram hic & nunc occidere, quia prorsus existimo feram esse quam video; si tamen loco feræ sit inimicus meus, volo hæc ejaculacione ipsum occidere.*

Respondeo negando ita esse, regulariter loquendo: raro namque accidit, quod modo dicto formaliter, aut virtualiter, seu æquivalenter dicat: *Volo*, &c. sed ad summum: *Vellem*, &c. ut supra num. 148. Inter quas affectiones istud est discriminis, quod prior sit sub conditione presentis inimici, purificatâ de presenti, non purificatâ de presenti. Sed ne ipsa quidem affectio voluntatis, quæ dicit: *Vellem*, &c. in concomitanter ignorante solet esse actualis; sed ut plurimum habitualis, non applicans hic & nunc potentiam executivam ad opus; tamen si applicaret, si scientia adesset.

In casu etiam raro, quo contingit esse actualem, vix contingit habere se per modum imperii hic & nunc efficacis; sed ut plurimum per modum velleitatis, seu nudæ complacentiæ, vel actus conditionati, cuius conditio scitur non subesse. Et idè ignorantia concomitans regulariter excusat actum externum à peccato, & censuris ei annexis; sicut & ab irregularitate, obligationeque restituendi, titulo injustæ damnificationis; utpote quæ non exurgit ex solo affectu purè interno & inefficaci, sed ex effectu externo voluntario ac peccaminoso, ut bene Sylvius, Lezana, Vasquez, Tannerus, &c.

Fatendum tamen cum Suarez, in casu raro, quo quispiam de presenti foret ita actu affectus, ut æquivalenter diceret: *Volo quidem absolute, &c.* ut supra in objectione, reum fore homicidii externi. Quia actualis illa affectio ipsius, in homicidium externum hic & nunc influeret, sub conditione purificata de presenti. Et idem dicendum videtur, in casu, quo voluntatem hanc actualem haberet: *Volo inimicum occidere quocumque tempore & ubilibet existentem*, cum implicite videatur involvere sequentem: *Volo hic & nunc occidere, si ibi sit.*

LIBER SECUNDUS.

Amor liber.

Quemadmodum nihil tam voluntarium, quam velle & amare; sic nihil tam liberum. Quid enim magis liberum, quam quod maxime est in potestate nostra? Quid magis in potestate nostra, quam velle & amare? Neque enim voluntas extra se exire debet, ut velit & amet. Ire non debet ad

orientem, ut quærat charitatem; nec navigare ad occidentem, ut inveniat dilectionem. Intus in corde amor est. Ibi nec pedes laborant currendo, nec aures audiendo, nec manus operando lassantur. Ad alia bona potest interdum aliquis qualemcumque excusationem habere: ad habendam dilectionem nullus se potest ex-